

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

20 bani numărul 20

Administrația: Strada Mircea cel Mare No. 33

Abonamentu 10 lei pe an

POLITICA LA JUDEȚ

O zicătoare românească sună: *de ce 'ți e frică nu scapi*.—Ne-am temut că actualul șef al județului, necunoscând împrejurările locale și oamenii, va fi rău orientat în alcătuirea consiliului județian ales la 20 curent, și greșala s'a făcut, și e ireparabilă.

D-l Prefect D. Stati, neținând cont de precedentele bune pe cari cu toată bună-voința i le-am indicat, în atâtea rânduri: să facă o consfătuire prealabilă cu fruntașii proprietari ai județului,—cel ce scriea acele rânduri nu este din numărul acestora—n'a ascultat de sfatul nostru sincer, și a căzut în mreja celor interesați la casa județului, de cari nu odată am fost siliți a ne plânge pentru lăcomia lor, la diurne și lefuri grase, pe când această casă era silită a se imprumuta cu 12 și 18% dobânzi, spre a le astâmpăra lăcomia.

A nu ținea seamă de îndrumările unui ziar nu e ceva tocmăi neobiceiuit; după cum a nu fi căutat să cunoști pe nici unul din marii proprietari ai județului, partizanii cunoscuți, alegători în țară, ai actualului regim, este pur și simplu a necunoște interesele politice ale partidului din care faci parte,—lucru de care, de alt-mintrenea, noi Dobrogenii nu ne-am sinchisit nici-odată, și nici acum n'avem de gând să facem sânge pe surcea; dar, a nu te fi consultat în această privință nici cu părinții foști ai județului, căduți din

funcțiune nu prin disolvare ci prin expirarea mandatului, ori cel puțin cu membrii biroului acelui consiliu, fie și numai cu președintele lui, ori-cine ar fi fost el, ni se pare atât de straniu, că nu ne putem explica lucrul, din partea unui prefect, de cât prin o mizerabilă trădare sau intrigă de culise, cum s'ar zice aiurea, care, pe cât cunoaștem oamenii, devenea și cinică și publică, fără intervenirea bine-voitoare și la timp a unui leal adversar al regimului actual.

Norocul că s'a salvat câte ceva, ast-fel că se poate dice că stena județiană n'a rămas tocmăi de tot fără păzitori, este această fericită întâmplare.

Nu ne surprinde asemenea procedări; ele au fost importate aci din Basarabia, după cum prea frumos le descrie d. Malcoei-Petrescu, prin o broșură apărută mai alaltăeri, și s'au repetat adese-ori aci, ast-fel că suntem obișnuiți cu ele.

Ceea-ce e curios și nou de tot, este că prefectul din Constanța ai guvernului, conservator până în ceasul în care scriem aceste rânduri, n'are, pe cât știm noi, în sinul consiliului, nici un adept al regimului actual al țării; iar dacă o fi vre-unul din cei ce fac altceva de cât politică vedută, acela cu siguranță nu va putea fi nici președinte nici în birou, sub regimul actual,—oamenii de vață, conștienți de valoarea și sentimentele lor, refuzând atât căile grațioase cât și pe cele ilicite, pe cari s'a parvenit mai tot-deauna

în Constanța,—refuzând mai cu seamă să devie prizonierii unei înjghebări cu idei presciute, sau preconcepute, cum vreți.

Dacă d-l D. Stati, prefectul județului, a avut ideea ce i-o atribue cel din anturagiul d-saie: de a nu face *parlament* din instituția consiliului județian, îl asigurăm că a reușit pe deplin; poate fi mulțumit de aleșii d-sale, iar că adică, poate deveni, la un moment dat, prea supusul aleșilor săi, aceasta iar se poate.

De alt-mintrenea lecția e bine-meritată pentru conservatorii conducători ai politicei interne, cari, sub regimul lor, ne trimit și pun să administreze Dobrogea, ori niște cădături, ca acei despre care am menționat în numărul nostru trecut, ori niște imbecili și decavați, ca acei de cari ne plângem de aproape doi ani fără să întrevădem vre-o speranță de îndreptare.

X. Y.

ALEGEREA CONSILIULUI JUDEȚIAN

Resultatul alegerii la Consiliul Județian a fost tocmăi așa după cum l-am anunțat în numărul trecut.

S'au ales la plasa Constanța d-nii Anastasie Rigani și Aldea Nistor, fără opoziție; la plasa Medgidia d-nii I. Roman, avocat din Constanța și Gh. Golia, fost consilier; la plasa Mangalia d-nii Irimia Er. Popa, fost consilier și Chemal Effendi Ahmet, din Medgidia; la plasa Hârșova domnul Al. Roșculeț, pentru al doilea

scaun fiind balotagiū, între domnii I. Mandai și Dumitru Berceu, iar la plasa Silistra d-nii Panait Holban, avocat, și Dumitru Gheorghiu, foști consilieri în sesiunea trecută.

Pentru ceia-l'alți doi consilieri, ce sunt a se numi din partea guvernului, prefectui s'ar fi adresat ni se spune, prin un om de încredere, d-lor Colonel Chirișescu și Ali Cadir, cari ar fi declinat această onoare.

De pe nicăiri nu ni se semnalează vre-o contestație afară de plasa Constanța, unde d-l C. Pariano, fostul Președinte al Consiliului județian trecut, a depus un protest la biuroū, motivat pe diferite neregularități petrecute, retrăgându'si candidatura anunțată conform legii în prețuia alegerii.

Motivele contestației sunt că: 1-iū, unul dintre candidați nu 'și-a depus buletinul în ajun la tribunal, cum țice legea, sau măcar la biuroul de alegere, de cât la ora 12 a țilei de alegere; buletinul fiind manuscris, în neasemănare cu celelalte; al 2-lea că între alegători au fost delegați toți primarii din plasă, unii ne alegători măcar în comuna respectivă, ceea ce legea comunală nu permite în mod categoric, primarii fiind agenții direcți ai guvernului; al 3-lea motiv este că nu s'au dat delegațiile pentru al treilea delegat, ales dintre contribuabili, locuitorilor celor mai greū impuși, cum ordonă categoric legea Dobrogei, ei s'a dat oamenilor de rind, din sat, acelora căroră Primarul satului a voit.

Dacă motivele alegate sunt adevărate, alegerea e pătată de neregularități grave, de călcarea fățișe a legii.

Consiliul ar face bine să o invalideze, ne admitând în sînul său candidați eșiți din fraudarea legii, fără ca cei aleși sa fie întru ceva vinovați de eludare. D-l Prefect, pe care nu avem motive a'l face direct răspundător de ingerința fățișe, ce nimenea nu va putea tăgădui că s'a făcut la această alegere, nu are nici un motiv a se opune la această invalidare,

știind că tot candidații prefecturii are să reușească la ori-ce alegere s'ar mai face în viitor.

La Medgidie a cădut cu 6 voturi d-nul Voicu Moțoiū, unul dintre cel mai merituos, fost consilier 18 ani, ceea ce sincer ne pare rău.

Ca privire și apreciere generală, majoritatea d-lor consilieri este tot cam aceea a fostului prefect acum 4 ani, d-l D. Quintescu; iar ca calitate, consiliul e în trăsuri generale, mult inferior celui de la 20 Ianuarie 1897. Nu știm cu din cine se va compune biuroul consiliului, unii refuzând. Dar mai sunt încă doi de numit de către prefect. Să așteptăm și aceste numiri, spre a ne pronunța definitiv.

Că d-nul C. Pariano, fost prefect, primul și cel mai vechiu, mare cultivator român în Dobrogea, autorul curselor de cai din Constanța, nu va figura în viitorul Consiliu, cu toată bună-voința și desinteresarea cu care totdeauna a lucrat pentru interesele județului și ale populațiunii dobrogene, în toate ocaziile, și mai ales în cestia acordării semințelor, anul trecut, este o adevărată pierdere pentru județul nostru.

P. G.

RAPIȚA DE PRIMA-VARĂ

Brassica campestris verna. Are diferite numiri din cauză că se cultivă primă vară, ast-fel îi mai țice **Colza de primă-vară**, **colza de Martie** sau **colza de vară**. Se cultivă mult în Nordul Europei, înlocuind rapița de toamnă care adesea este distrusă de ierurile grele.

Face parte din plantele uleioase și vegetează foarte repede, o climă dulce temperată și puțină căldură îi sunt de ajuns pentru ca grăunțele să ajungă la maturitate.

Rapița de vară are nevoie de un pământ bogat în substanțe hrănitoare și proaspete, trebuie să ne ferim de locuri nisipoase sau

pietroase, de oare-ce în vreme de secetă îi sunt fatale.

Pământul trebuie să fie cât se poate de adinc arat, bine mărunțit, ogorat și borănat. Semănatul se face în luna Martie, risipind 15 litruri de grăunțe la hectar, pe care o acoperim ușor cu o grapă de mărăcină, de oare-ce răsare foarte repede, adică în trei țile, profităm când timpul ne ajută a o semăna după o ploaie, ast-fel planta se împuternicește repede și insectele nu o mai poate ataca.

Recolta se face în Iunie sau la începutul lui Iulie, după epoca când s'a făcut semănatul, paiul este mai scurt de cât acela al rapiței de toamnă, iar treieratul se face în acelaș mod.

Colza de primă-vară nu poate produce nici-odată atit ca cea de toamnă, în terenuri bune și bine lucrate, poate da până la 16 hectolitri la hectar, în casuri rari și excepționale produce și mai mult.

Hectolitrul de rapiță de vară cântărește 60 la 65 kgr. se vinde cu prețul celui de toamnă, iar uleiū dă 30 la 32 la 100 kgr.

Cultura rapiței este cunoscută de multă vreme, însă în timpul noștri a luat un mare avânt, de oare-ce uleiul se întrebunțează la prepararea mâncărilor, la lăminat se face săpunuri negre, la uns pieile tăbăcite și altele.

Siliciurile și pleava de rapiță, servesc la hrana vitelor, se dă amestecate cu sfeele, însă în moderație, de oare-ce sunt cam indigeste. Piele servesc ca așternut la vite, trebuie lăsate mult timp în grajduri, ca să absoarbă cât mai multe dejecțiuni, gunoiul ceos din grajd și grămădit spre a putrezi, dă un putregaiū excelent ce servește la îngrășatul pământului, risipit subțire pe câmpie.

De la fabricatul uleiului ne rămâne turtele în mașina de tescuit, acestea servesc sfărămate la hrana vitelor, turtele se păstrează în loc curat și aerisit mai multe luni de țile.

D. Alessia

Informațiuni

Vineri seara s'a primit telegramă oficială la prefectură, că Ministerul a demisionat. Faptul s'a produs din cauza neprimirii de către Camere a reformei financiare propusă de d-l P. P. Carp, Prim-ministru și ministru de finance.

Noi am prevădut căderea actualului Cabinet de când cu legea propusă de d-l ministru al Justiției T. Maiorescu, că avocații miniștri să nu mai aibă dreptul a pleda unei ani de zile după eșirea lor din minister, ceea-ce nu convine politicianilor cari au condus până acum destinele acestei țări. Legea a cădut, fără a se fi mai auzit vorbindu-se de d-l Maiorescu de atunci și până acum.

Vina d-lui Carp mai este că, în toamnă ca și la 1888, a căutat să guverneze și administreze țara cu elemente politice streine de partidul al cărui șef era, ceea-ce era o greșală, ale cărei consecințe se simt acum spre dauna țării.

Impositele propuse de d-l Carp vor reveni, fie sub ori-ce formă și sub ori-ce guvern, în urma acestuia, căci situația financiară a statului e atât de disperată că ori aceste impozite se pun, ori vom avea un control străin în țară, dacă nu acum, peste 2-3 ani.

Ministerul fiind acum dimisionat, cuvântul e la Majestatea Sa Regele, care va trebui să aducă pe liberali la putere, trimițând pe conservatori în opoziție, spre ași reface cadrele de guvernament.

Prefectul județului se află dus în București de Miercuri, unde de sigur își va da dimisia, dacă o schimbare de regim va avea loc.

Ni se încredințează că doi dintre consilierii comunali, fără lăfă, își vor da dimisiile, neputând ajunge la înțelegere cu lefegii, pentru echilibrarea bugetului.—După ce au stricat echilibrul bugetar prin reduceri de taxe și venituri, ca acele ale jugăritului căruțelor încărcate, ale fânului, paielor, lemnelor, transformând în 16 rate datoritiile din vândarea locurilor de

case, și după ce au cheltuit nebuște cu strada Cereș, iluminatul electric, aprobând diurne grase în dreapta și în stînga și menținând 4 trăsuri ale Primăriei, pentru dadacele tuturor, pot acum lăsa altora onoarea refacerii echilibrului. Le șiade minunat de bine.

Aflăm că venitul electric a dat pe luna trecută 2500 lei la cheltueli și 97 lei la venituri.

Pe legea mea: dacă lucrul stă ast-fel, sunt buni de legat cei de la primărie, cu primarul în cap și în urmă cu cei ce tolerează o asemenea stare de lucruri.

— Mai aflăm că d-l prefect de mult ar fi primit un plic confidențial de la minister, în care ar fi fost închis un număr din ziarul nostru, asupra conținutului căruia prefectul ar fi fost invitat să facă o cercetare.—Până acum n'am vădut nimic, de cât am auzit de seratele muzicale ce se fac des la d-l Primar, de la care d-l prefect, cu oare-cari sateliți, obișnuiți buni muzicanți, nu lipsește nici-odată.—Nu ne împoartă acest traiu-neneacc... dar am întreba pe d-l prefect,—dacă nu cum-va o fi prea târziu.—a cercetat măcar cazurile cu miile de lei, despre cari svonul public ne-a silit să vorbim, într'un număr trecut, că le-au dat antreprenorii și furnizorii comunei unui demnitar comunal? Măcar un lucru ar putea să facă: să facă a se desminți aceste svonuri, dacă ele nu sunt întemeiate, pentru prestigiul autorității.

După serbarea de la gimnaziu, cu elevii și profesorii tuturor școlilor române din oraș, Mercuri seara, în ziua de 24 Ianuarie, aniversarea *Unirii Principatelor Române* o prea frumoasă petrecere a avut loc la *Clubul tinerimei* din Constanța, la care a participat mare parte din inteligența Constanței.—D-l Profesor gimnazial *Virgil Andronescu* a ținut o prea frumoasă și importantă disertațiune asupra însemnătății zilei, la sfârșitul căreia a fost călduros felicitat de întregul auditor. D-l Cristea Georgescu a cântat, acompaniat la piano de d-na Georgescu, mai multe

cântece naționale, până ce artiștii au obosit sub nesfârșitele provocări de aplause ale asistenților, succedându-i d-l Căpitan Ionescu Marin, care s'a ureat la tribună și a ținut foarte corect monologurile: *Iubirea de Vlahuți* și *Vieaja de Ține*, care fiind de față, din întâmplare, a fost aclamat cu cea mai vie manifestație.

A mai delectat publicul cântând la piano d-na Căpitan Ionescu, după care d-l Locotenent Stavrescu a cântat foarte plăcut *Somnoroase păserele*.

Seria producțiilor de Solo sau incheiat printr-un puternic *Deșteptate Române*, cântat în cor de totă lumea din sală, atât intuziasmul a fost de mare.

Parte din lume a plecat apoi la orele 12, iar o parte a rămas, petrecând cu lăutarii aduși până la orele 4 spre ziua, fie-care mulțumit de așa frumoasă petrecere.

Disertațiunea d-lui Virgil Andronescu va fi tipărită pe speșele Clubului și împărțită în oraș; ceea ce e nu se poate mai laudabil din partea Comitetului.

Un zid despărțitor al saloanelor s'a desființat, ca încăperile să fie mai mari pentru viitor.

Joi seara a avut loc în Sala *Elpis* a comunității eiene, baiful *Societății Meseriașilor*, de sub președinția d-lui d-r. Locotenent-Colonel Achil Zisu.

Sala era archiplină, cum nu ne aducem aminte să mai fi fost de mulți ani, lucru ce face mare onoare comitetului numitei societăți în general și în special d-lui D-r Zisu, care, de când îl cunoaștem, ori de câte-ori a fost vorba de bine-faceri și întreprinderi filantropice, a luat cea mai activă parte, în tot-deauna cu cel mai meritat succes.

Societatea meseriașilor, înființată acum 10 ani de d-l Ștefan Marcato, e singura care a prosperat și viază în Constanța. Tote felicitările noastre membrilor ei.

Un furt, deocamdată de cărbuni, ce s'ar fi comițând pe o scară foarte întinsă, la Căile ferate de aci, se anchetează acum de către funcționarii superiori ai acestui serviciu. Plângerile sunt mari și de toate felurile, pentru furturile ce s'ar comite pe întregi liniile ferate. Mai n'ar fi marfă care să sosească întreagă la destinație, pe toate liniile. Un vagon de lemne d. es., expediat din țară, nici o dată n'ar sosi în gara Constanța fără o lipsă de 2—3 mii chilo-grame prin diferite gări. Toți funcționarii ar fi înțesați în aceste furtișaguri, de la șeful de gară până la cel din urmă macagiu; iar vagoanele de produse pe nicăiri, nu s'ar putea obține fără 2—3 lei de vagon; nimenea ne-îndrăsnind a reclama, de teamă că altă dată nu mai capătă vagoane.

Părerea unui negustor, cu care am vorbit în această cestiune, este că e imposibil a se descoperi vre-o dată ceva, prin cine-va, căci de la Direcție și până la ultima stație, toți ar fi înlanțuiți în furturile și mitele ce se iaș prin re-mize regulate ori prin anticipați-uni sub titlu de împrumuturi.

Dacă e ast-fel, ar fi neapărat să se arendeze drumurile de fier u-nei companii de români.

Vom mai reveni.

Aflăm că la Primărie s'a luat hotărîrea de a se strămuta băile la plaja de la tăbăcării. Sunt mai mulți ani de când am publicat în coloanele acestui ziar un studiu minuțios în astă privință, datorit d-lui D-r Colonel Zissu. Vom reveni asupra acestui subiect, fiind de cea mai importantă actualitate.

Neputându-se strămuta aiurea actualele băi, de cât în locul indicat, întrebarea e, este d-l Polizu omul unor asemenea întreprinderi, cari necesită o cheltuială de cel puțin 200,000 lei?

Vom examina cestia în aume-riile viitoare.

Crimă oribilă. În noaptea spre 16 Ianuarie o crimă oribilă s'a comis la Ture-Murfat, comuna Biulbiul din plasa Medgidie. Doi ciobani ai d-lui Răsoiu, econom de vite, au fost omorâți cu iataganul, ciopârțiți în modul cel mai oribil. Mobilul crimei a fost furtul asupra stăpânului Răsoiu ce din întâmplare, spre fericirea lui era dus într'un sat. Victimele au fost surprinse mâncând, căci pe degetele unuia, tăiate de iatagan, s'a găsit mămăligă amestecată cu singele curs.

După urmele lăsate, prin zăpadă ucigașii au trebuit să fie doi. Unul, Omer Murtaza, dispărut în acea noapte din sat, a fost prins la comuna Chiragi, voind să treacă în Bulgaria.

La locul crimei s'a găsit o tabacheră, probată la comună ca fostă a acestui ucigaș. Omer Murtaza, cumpărată de la o prăvălie de acolo și vărful tecei iataganului, recunoscută asemenea de la iataganul acestuia.

Omer Murtaza va fi adus Țilele aceste la Parchetul din Constanța. El a mai fost condamnat pentru altă crimă, la 5 ani, făcându'și o-sînda.

Ucișii sunt din Transilvania, un băiat mai tânăr din Poiana, cu pronumele Opran și un om mai vârstnic din Ludoș, care ar fi având femeie și 4 copii mici, muritori de foame. N'au putut avea asupra lor de cât cel mult un franc de bani, pe cari tîlharii i-au luat.

Timpul.—De vre-o două săptămâni e moină peste tot. Zăpada abondentă anul acesta, cum n'a fost de foarte mulți ani, s'a topit pretutindenea, încet, spre cea mai mare vlagă a pământului, deja destul de ud, din toamnă. Agricultorii pun cele mai frumoase speranțe în recolta anului viitor. — E timpul să înceapă seria de ani buni, după atîtea nenorociri de până acum.

Stăruințele noastre asupra bud-getului, comunei a avut de rezultat că s'a făcut un budget recti-

ficativ la comună, aplicabile pe ziua de 1 Decembrie, scădându-se între altele din leafa primarului 200 lei lunar, în loc de 100 cât decisese consiliul și câte 100 lei ajutoarelor în loc de 50.

Toate aceste fiind ordonate de minister. prin întervenirea d-lui Prefect.

Vom reveni.

D-l Benderli făcuse comunei propunerea care s'a acceptat în principiu, pentru construirea unui tramvai electric, din port la Anadolkiol; ce s'a făcut propunerea?

SPECIALITĂȚILE

Farmacistului Ion Berberianu—Constanța

Goudron China Berberianu. Cunoscut fiind de totă lumea, atât efectele sigure ale goudronului în afecțiunile organelor respiratorii, cât și acele ale cōjei de china în contra maladiilor cari produc slabirea organismului, este natural ca *Goudronul China Berberianu*, adică medicamentul ce conține atât principii, activi ai goudronului cât și ai cōjei de china, să fie remediul cel mai sigur ce se poate întrebuița în contra *tusei, catarheler bronchiale și devesică, bronhitei, astmei etc.*; Sticlă 2 lei 50 b.

Prafuri contra guturaiului Berberianu. Fac că prin simplă prisarea lor, guturaiul cel mai rebel să înceteze.

Cutia 1 leu.

Hârtie chimică Berberianu. Este cel mai bun emblastru ce se pōte întrebuița contra tuturor durerilor reumatismale ca: durerea de mijloc și de spate, dureri de siale, podagra, dureri de iritațiuni ale pieptului, nevralgii etc.; asemenea se mai pōte întrebuița cu succes la *arsuri, bōle de rinichi, strivituri, degerături, boale scrofuloase, scrintituri etc.* Ruloul 1 leu.

Untura de pește de Norvegia prōspētă de anul acēstă se vinde cu 4 lei (albă) și 3 lei 50 bani (galbenă).

Un bogat asortiment de *Parfumerie și Săpunărie* străină și indigenă.

Depozit central:

Farmacia BERBERIANU—Constanța

La TIPOGRAFIA «AURORA» se găsește de vinzare:

Interogatoriile pentru supuși străini și toate imprimatele necesare autorităților.

Asemenea se găsește de vinzare **Borderouri de obor** cu 60 bani carnetul.